A°. 1854. N°. 286.

ZATURDAG 2 DECEMBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 2 December.

De laatste berigten blijven vermelden, dat er voorloopig niet gedacht wordt aan de hervatting van den krijg in de Krim; men wil zich slechts voorbereiden tot een naderen strijd. Daartoe blijven de Westmagten versterkingen zenden; het vertrek van Fransche troepen naar Bessarabië, zegt men, zal niet plaats grijpen. Den 19. heeft een storm in de Zwarte zee gewoed.

Nu er van het oorlogstooneel niets naders is, wekken de diplomatiesche berigten des te meer de aandacht. Op de aanneming door Rusland van de 4 voorwaarden vindt de *Times* reeds bezwaren, vooral omdat het nog van verdragen tusschen Rusland en Turkije gewaagt. Wat Oostenrijks houding betreft, in de diplomatieke wereld spreekt men er van, dat een verbond van Oostenrijk met de westmagten steeds zeer waarschijnlijk is; het zou namelijk een verdrag van overgang wezen tot een later of- en defensief verdrag. Buiten de diplomatieke wereld echter vertrouwt men weinig op Oostenrijk, en zegt, dat de betrekking van het Weenerhof ten opzigte van de Westmagten zeer gespannen wordt.

De Pruis. kamer is eergister geopend. Gister gaven wij een berigt van 't geen omtrent de buitenl. aangelegenheid is gezegd; die opgave was zoo goed als letterlijk. Al hetgeen verder in de troonrede voorkomt betreft meerendeels zaken van binnenlandsch belang; we onthouden ons dus van de geheele mededeeling van het stuk, dat van de duurte der levensmiddelen, van de openbare werken en van de overstrooming in Silesie bovenal gewag maakt.

Uit de vorming van het nieuwe Spaansche ministerie blijkt, dat men teregt heeft ingezien, dat de vereeniging van *Espartero* en *O'Donnell* zou voortduren. Bijna het geheele vroegere ministerie is behouden.

— **Per telegraaf** wordt ons heden morgen uit 's Hage berigt, dat heden een voorstel bij de Tweede Kamer wordt ingediend, door de heeren *van Heiden Reinestein*, *Storm van 's Gravesande*, *van Nispen van Sevenaer* en *van Akerlaken*, tot afschaffing van de belasting op de rogge.

(Reeds gister hebben we aan de meeste onzer geabonneerden binnen en buiten de stad berigt gegeven van de waarschijnlijkheid van dit voorstel, even zeer als van de aanneming door de 2e kamer van het hoofdstuk der Begrooting: Justitie.)

— De opgave ter sekretarie omtrent de cholera hier ter stede is als volgt:

Op den 30. Nov. zijn in behandeling gebleven 3
tot den 1. Dec. des middags 12 uur bijgekomen geene

Overleden	geene	3
Hersteld	"	
Bleven dien middag dus in behandeling		3

— Bij gelegenheid van de ontvangst der prinses *Maria Anna van Anholt Dessau* te Berlijn als bruid van prins *Frederik Karel* van Pruissen, is door den Koning van Pruissen, onder meerdere prinsen, die de ontvangst bijwoonden, ook onze prins *Frederik der Nederlanden* met de keten van de Zwarte Adelaarsorde begiftigd.

— Z. M. heeft goedgevonden, te benoemen: bij den plaats. staf tot kapt. en pl. adj. 1e kl.. den 1e luit. *M. H. ter Linden*, pl. adj. 2e kl. te 's Hage; tot 2e luit. en pl. adj. 2e kl. te Venlo, den serg.-maj. *W. H. A. Gersom*, van het inst.-bat.

Bij het wapen der inf.: bij den staf tot 1e luit., den 2e luit. *J. A. de Vassy*, van dien staf; bij het reg. gren. en jagers, tot 1e luits. de 2e luit. jhr. *H. L. P. Hovy*, *W. A.* baron *Mulert tot de Leemkule* en Hoogstdeszelfs ordonnans-officier den 2e luit. *K. J. G.* baron *van Hardenbroek*, allen van het corps; bij het 1e reg. inf., tot 1e luit. den 2e luit. *C. M. W. Kamps*, van het korps: bij het 2e reg. inf., tot kapt., den 1e luit. *F. Stoltenhoff*, van het korps; bij het 4e reg. inf., tot 1e luit., den 2e luit. *W. G. Weier*, van het 3e reg., en

Bij het geneesk. personeel der landmagt, tot off. van gez. 1e kl., den off. van gez. 2e kl. *A. M. Verhoef*, van dat personeel.

Bij kon. besluit van 16 Nov. is op het daartoe door hem gedaan verzoek, aan den kapitein der inf. van het leger in Oost-Indie *F. Crena*, thans met verlof hier te lande, een eervol ontslag verleend uit Zr. Ms. militaire dienst, onder toekenning van pensioen.

Verder heeft Z. M. pensioen verleend aan den kapt. *A. W. Voltelen*, pl. adj. 1e kl. te Venlo.

:— Eergisteren heeft er een luisterrijk diner plaats gehad bij den Noord-Amerikaanschen gezant, den heer *Belmont*, ter eere van den kommodore *Perry*, die zich alhier bevindt. Dit diner werd door het korps diplomatiek en andere aanzienlijken bijgewoond.

— Gister morgen is hier ter stede, in de Korte Nieuwstraat, terwijl men bezig was met het uitgraven van een deel der straat, om er de overdekte goten te leggen, eenen grooten aarden pot van omstreeks 12 duimen diameter gevonden, die ten boorde toe met Spaansche matten gevuld was. De aannemer heeft dien pot dadelijk in bezit genomen. De vinder schijnt echter niet tevreden, met het deel hem toegedacht; daar de pot uit de openbare straat is opgegraven, zal de zaak misschien ook wel uit anderen hoofde tot eenige moeijelijkheden aanleiding geven.

*— Te Maastricht zijn valsche stukken van *f* 250, in cirkulatie gebragt. De politie heeft de hand nog niet op de schuldigen kunnen leggen.

*— Uit Deventer schrijft men van den 1. Dec.: "Het water in den Yssel is binnen twee dagen tijds ongeveer een Ned. el gewassen en teekent nu ruim 3 el aan de peilschaal. De tot nu toe steeds belemmerde scheepvaart is daardoor geheel hersteld."

:— Gister middag, ruim 12 ure, heeft er bij den ijzerverkooper den heer *Regout*, in de Schoolstraat te 's Hage, een verschrikkelijk ongeluk plaats gehad. Men had namelijk in het woonvertrek een vaatje met buskruid geplaatst, dat vochtig was, ten einde het te droogen; waarschijnlijk moet dit te digt bij het vuur zijn gebragt, althans in een oogenblik ontplofte het kruid, met het ongelukkig gevolg, dat vijf zich in het vertrek bevindende personen, de een meer, de ander minder ernstig zijn gekwetst, zoodat men voor het leven van sommigen beducht is. Het huis is ernstig beschadigd.

— Op het verzoek der stad Rotterdam, aan de hooge regering gedaan, zal binnen eenige dagen aldaar eene kommissie bijeenkomen, bestaande uit den heer inspekteur en vier hoofd-ingenieurs van den waterstaat, ten einde de basaltkaden aan het nieuwe werk en elders, die voor eenigen tijd voor een gedeelte in de Maas gestort zijn, op te nemen en daarvan rapport te doen. *H.*

— Door de jongste besluiten van de Prov. Staten van Friesland tot het doen verbeteren van het Dokkumer grootdiep en het uitdiepen van de Zuidergracht te Dokkum, wordt de Prov. begrooting van Vriesland met *f* 192.600 verhoogd, welke verhooging door eene leening met aflossing en eenige opcenten zal gedekt worden. Voor de uitvoering van het nieuwe reglement van politie tegen de longziekte is *f* 10,000 noodig.

— De Eng. stoomboot Earl of Douglas, die den 29. Nov. op den Hindert nabij Oostvoorne is aan den grond geraakt, is in den daaropvolgenden nacht door den hevigen storm uit elkaar geslagen. De passagiers, ten getale van 27, zijn alle door de reddingbooten aan wal gebragt, nadat geruimen tijd de zee over hen was heengeslagen en zij allen zich slechts op eene soort van brug hadden kunnen bovenhouden. De boot was grootendeels met ijzer en loodwit beladen.

— Den 30 Nov., des morgens ten half elf ure, is, op drie vierde uurs afstand van Scheveningen, op Wassenaars grondgebied, gestrand de Deensche sloep Maria, kapt. *P. M. Lauritsen*, bemand met vier koppen, komende van Nykiobing, geladen met gerst, bestemd naar Schiedam. De ekwipage is aan boord verbleven tot dat het water zooveel was gevallen, dat de schipbreukelingen van boord konden worden gedragen.

— Rijnhoogte te Keulen op den 1. Dec. 11 voet 5 dm. Keulsch, 11 voet Rijnl. peil.

Bij deze Courant behoort een bijvoegsel, waarin verslag van de zittingen der Prov. Staten van den 21 Nov. en van den Stedel. Raad van den 26. Oct.

Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Bij de beraadslaging over het hoofdstuk der staatsbegrooting, betreffende de kosten der Justitie, en wel, met betrekking tot de uitgaven voor de Rijks-politie, heeft de heer *v. Heiden* den minister indachtig gemaakt op zekere processie, welke op den 8. September, in strijd met de bepaling der wet, zoude zijn gehouden in de gemeente Ossendrecht. Hij heeft verlangd te weten, of het hoofd der gemeente, die daarbij tegenwoordig was geweest, deswegens geene berisping had verdiend, en of het niet handhaven der bestaande wet in dat opzigt in plaatsen, in welke meer dan eene gezindheid gevestigd was, geene teregtwijzing had gevorderd?

De heer *Luyben* heeft gemeend, dat het aangevoerde feit niet bewezen was, en dat het beter ware, dat de gezindheid, die zich beleedigd achtte, zich tot de Regering had gewend, dan dat men die zaak op deze wijze ter sprake had gebragt, en dat zulks geenszins konde strekken ter bevordering van verdraagzaamheid.

De heer *v. Lynden* heeft daarop aangemerkt, dat men zich inderdaad tot de Regering had gewend, doch door dezelve was afgewezen; — dat intusschen gelijksoortige gebeurtenissen ook elders hebben plaats gehad, en wel bepaaldelijk te Ravestein, en te Budel; — dat men wel heeft voorgegeven, dat het bedrijf geene processie zoude zijn geweest, maar eene bedevaart, doch dat, zoodra bedienaren van de Godsdienst zich daarbij in kerkelijk gewaad laten vinden, dit bedrijf niet anders kan worden beschouwd, dan als eene kerkelijke godsdienst-oefening op straat, en dat zulks, in elk geval, onderzoek vereischt.

Z. E. de minister heeft, bij zijn antwoord, over 't algemeen met lof melding gemaakt van de bereidwilligheid, waarmede men zich aan de tot stand gebragte wet op de kerkelijke genootschappen heeft onderworpen; — dat de feiten, waarover men zich heeft beklaagd, van eenen twijfelachtigen aard zijn geweest, en dat vervolgingen deswegens aanleiding zouden hebben kunnen geven tot beklag over vexatie. Z. E. heeft eenige bijzonderheden tot betoog van zijne meening aangevoerd, en waaruit, zoo hij meende, kon worden afgeleid, dat het gebeurde niet dat karakter had gehad, 't welk men daaraan wilde hebben toegeschreven; — dat, in elk geval, de rust niet was gestoord, zelfs niet bedreigd. — Voor het overige heeft Z. E. onder anderen, verzekerd, dat er eene verordening op de organisatie van de politie is ontworpen, welke reeds bij den Raad van State aanhangig is, en bij welke ook op de bij deze gelegenheid ter sprake gebragte zaak is gelet.

De heer *v. Lijnden* heeft hervat, dat de minister bij de onderwerpelijke beraadslaging niet zoude hebben gesproken met die gemoedelijke overtuiging, van welke hij gewoon is te doen blijken; — dat het aantal der feiten, waarover men zich zoude kunnen beklagen, zich geenszins tot twee bepaalt; — dat dit aantal aanmerkelijk zou kunnen worden vermenigvuldigd; — dat bij geene ergenis wil geven, maar dat het beste middel om dit te verhoeden, bestaat in de handhaving der wet, en dat het alzoo van belang blijft om het gebeurde aan een ernstig onderzoek te onderwerpen.

Betreffende de voorgestelde post van *f* 10,000 voor geheime uitgaven, ten dienste der politie in 't algemeen, heeft de heer *v. d. Veen* twee amendementen voorgesteld, van welke het eerste strekte om het woord *geheime* weg te laten, en het tweede om het bedrag met *f* 3000 te verminderen; — en wel dit laatste op grond, dat men vroeger daarmede heeft kunnen volstaan. De heer *Thorbecke* heeft beide de amendementen ondersteund, en gemeend, dat de minister zelfs met het eerste gediend zoude zijn.

Z. E. de minister heeft daarop te kennen gegeven, dat het woord *geheime* op zich zelf bij hem weinig beteekent, maar dat het niet doenlijk is om alle uitgaven ten dienste der politie te verantwoorden, zoodanig als de Rekenkamer dit vordert. — Voor het overige heeft de minister doen uitkomen, dat

te uitgaven strekken tot beveiliging van personen en eigendommen; — dat het niet mogelijk is dezelve onder de gewone justitie-kosten te begrijpen. Als voorbeeld heeft Z. E. aangevoerd hetgeen heeft moeten worden gedaan, om den persoon meester te worden, welke zich aan de gruwelijke misdaad, onlangs niet verre van de hoofdstad gepleegd, had schuldig gemaakt, en waarvoor geene kosten zijn gespaard.

Verder heeft Z. E. verklaard, dat toen hij in 1849 voor het eerst in 't bijzijn van Koning *Willem II* werd toegelaten, Z. M. al dadelijk heeft verklaard, dat eene zaak behoorde vast te staan, namelijk »geene spionnen" en dat daarop is geantwoord: »Sire, die zijn er niet." — Naar zijn oordeel, zoude het onderwerpen van eene dergelijke uitgave aan de gewone verantwoording gelijk staan met eene weigering.

Na eene woordenwisseling, aan welke verscheidene leden hebben deel genomen, zijn beide de amendementen verworpen; het eerste met 48 tegen 17 stemmen; het tweede met 37 tegen 28 stemmen, en daarop is het geheele hoofdstuk met 45 tegen 19 stemmen *aangenomen*.

Tegen hebben gestemd de heeren *v. Hoëvell*, *Zijlker*, *Huguenin*, *v. d. Veen*, *ten Cate*, *de Poorter*, *v. Bosse*, *Anemaet*, *Westerhoff*, *v. Eck*, *v. Zuijlen*, *de Man*, *Thorbecke*, *Meeussen*, *Storm*, *Dullert*, *Hugenholtz*, *Hoynck* en *Sloet*.

De beraadslagingen over het vijfde hoofdstuk, de Binnenlandsche Zaken, zijn geopend. De heer *van Reede van Outshoorn* vraagt op nieuw inlichtingen betreffende de inrigting eener begraafplaats en de vestiging van een R. C. kerkgebouw te Kockengen. — Als motie van orde van den heer *Thorbecke* is met 39 tegen 21 stemmen besloten om verdere beraadslagingen tot morgen uit te stellen.

SPANJE.

MADRID, Donderdag 30 November.

Espartero heeft een nieuw Ministerie gevormd. Zie hier uit welke mannen het is te zamengesteld:

Espartero, *hertog der overwinning*, President.
Maarschalk *O'Donnell* minister van oorlog;
Luzariaga, voor buitenlandsche zaken;
Aguerre voor justitie;
Coltado voor financien;
Generaal *Allende Salazar*, voor marine;
De markies van *Santa Cruz*, voor binnenland.

DUITSCHLAND.

WEENEN 27 November.

Door het aan het April verdrag toegevoegde artikel is Duitschland weder één. Pruissen heeft de 4 voorwaarden als stelligen grondslag voor vredesonderhandelingen aangenomen, en heeft daarbij Oostenrijk gene hulp gewaarborgd, als Rusland het op zijn gebied of in de Vorstendommen mogt aanvallen. Men moet zich herinneren, dat de Pruis. regering de verpligting tot zulk eene hulp niet in het April verdrag zag, en dus ook geene maatregelen dien overeenkomstig wilde nemen. Het Weenerkabinet zag die verpligting reeds in het April-verdrag en wilde daarom geen toegevoegd artikel hebben. Oostenrijk heeft in den vorm toegegeven, en een nader artikel is geteekend; maar Pruissen heeft in de zaak toegegeven, en heeft thans stellig aangenomen, wat Oostenrijk meende dat reeds in het Aprilverdrag was bepaald.

Deze toenadering, zegt men, maakt in de verhouding van Oostenrijk jegens de Westelijke magten geene verandering. Alleen is Oostenrijk verlost van de bezwaren, die in zoo hooge mate geruimen tijd zijne aandacht boeiden.

Evenwel heeft Oostenrijk aan Pruissen verklaard, dat het, als Rusland de 4 voorwaarden bepaald en zonder voorbehoud aannam, geene nieuwe vorderingen zou stellen en daarentegen bij de Westmagten zou aandringen op de 4 voorwaarden in onderhandeling te treden. Mogt Rusland die voorwaarden niet aannemen, dan zou Duitschland zijne vriendschappelijke betrekking met Rusland afbreken. Alles komt dus op deze vraag neder: Heeft Rusland de 4 voorwaarden zonder voorbehoud of eigenaardige uitlegging als grondslagen voor de vredeonderhandelingen aangenomen?

FRANKFORT, Vrijdag 1 December.

Het additionneel artikel op het verdrag van 20. April, te Weenen voor weinige dagen geteekend door de gevolmagtigden van Pruissen en Oostenrijk, is aan den Bondsdag in zijne vergadering van gisteren medegedeeld. Deze mededeeling is aan de kommités verzonden om ze te onderzoeken, een verslag in te dienen en eene konklusie voor te stellen. De kommités zullen overmorgen vergaderen.

HAMBURG 29 November.

Wederom hebben twee schroefstoomlinieschepen bevel ontvangen naar Engeland te komen, om troepen naar de Krim te sturen. Men meende ook, dat nu de stormen aan de marine in de Zwarte zee schade gaan berokkenen, nog meerdere schepen tot aanvulling der beschadigden de Oostzee zouden verlaten. Behalve de 10 à 12 stoomschepen, die voortdurend zee houden, zijn er thans nog te Kiel 13 grootere schepen. De vaartuigen van het vliegend eskader hebben deze reserve meent men wel noodig, om met volle gerustheid de Russiesche vloot te blijven uittarten, die thans weder in Sweaborg is ingeloopen, maar die elk oogenblik die veilige schuilplaats zou kunnen verlaten, als zij verzekerd was, dat haar vijand veel zwakker was geworden, door de groote vaartuigen, die de Eng. vloot achtereenvolgelijk verlaten. De Eng. schepen schijnen stellig van plan, in de haven van Kiel te overwinteren. Denemarken moet in dat verblijf hebben toegestemd.

Terwijl de winter toch welhaast de maritieme operatiën moet doen eindigen, wordt er door de Russen aan de kusten steeds gewerkt; de geduchte versterkingen van Sweaborg en Helsingfors worden nog vermeerderd. Is de aanval dier plaatsen aan de admiraals dit jaar onmogelijk geschenen, het volgend jaar zullen de moeijelijkheden nog zwaarder wezen. Men weet thans door Sebastopol, dat men de Russ. vestingwerken niet te ligt moet tellen.

ENGELAND.

LONDEN, 30 November.

De *Times* en de *Morn. Chron.* verklaren als vrij zeker, dat bij de eerste bijeenkomst van het Parlement geene finantiele plannen zullen worden voorgedragen. Voorloopig kan de regering nog aan alle geldelijke eischen voldoen.

De *Times*, op nieuw de Russiesche en Duitsche staatkunde besprekende, meent, dat de aanneming van Rusland niet onbepaald is; het Petersburgsche hof zou gewagen van een beschermregt der 5 mogendheden op de Vorstendommen, op den grondslag der tusschen Rusland en Turkije bestaande verdragen, terwijl thans geen enkel verdrag meer tusschen beiden bestaat. Het blad blijft de vernietiging van Sebastopol als noodzakelijk beschouwen, ook voor de Duitsche belangen.

De oorlog meent de *Times* zal in de Krim thans niet worden voortgezet. Alles wordt nu door de Westmagten geregeld, om het leger in het Russ. schiereiland zoo sterk mogelijk en goed van alles voorzien te doen overwinteren.

FRANKRIJK.

PARIJS 29 November.

Het door Oostenrijk beoogde verdrag, om ook door de Westmagten van zijne staten zich een rustig en voortdurend bezit te zien gewaarborgd, schijnt door de Westmagten, althans door Frankrijk, goedgekeurd, omdat Oostenrijk niets als opoffer ter wille der Westmagten er tegenover stelt.

Men spreekt hier overigens van de gezindheid het Engelsche kabinet, om de vredesonderhandelingen werkelijk te beginnen, als Rusland de 4 voorwaarden bepaald aanneemt.

Onze minister van buitenl. zaken *Drouijn de L*[illegible] vertrouwt stellig op Oostenrijk; de zending van [illegible] pen naar Bessarabië zal, zegt men, niet plaats hebben.

MARSEILLE, Donderdag 30 November.

De paketboot de Nijl, den 20. Nov. van Konstantinopel vertrokken, en die gisteren alhier verwacht werd, is door den storm gedwongen geworden, Antibes binnen te loopen. Zij wordt morgen hier verwacht.

De stoomschepen Emen en Candia vertrekken heden nacht met troepen naar de Krim. Bij de inscheping was eene menigte menschen tegenwoordig. Drie andere paketbooten met troepen zullen onmiddelijk volgen. De storm is bedaard; het weder wordt beter.

Op de tijding, heden morgen per telegraaf aangekomen, van het verbod van den uitvoer van granen en meel, is heden het meel uit Afrika fr. 6,50 [illegible] lading van 160 ponden gedaald.

MARSEILLE, Vrijdag 1 December.

De Nijl is in deze haven aangekomen.

Zij brengt berigten uit Konstantinopel nopens [de] storm, die aldaar den 14. Nov. geheerscht heeft. 17 Engelsche transportschepen zijn vergaan; zij [zijn] op de kusten geworpen, waarvan men ze niet [heeft] kunnen vlot krijgen, en dus heeft verbrand.

Sedert den veldslag van Inkerman, heeft er [te] Sebastopol een uitval plaats gehad, die terug is geslagen. Een korps van 4000 Russen, die zich voor Eupatoria vertoond had, is insgelijks teruggeslagen.

Den 19. Nov. hebben er weder stormen in [de] Zwarte zee gewoed.

Brieven, door de paketboot medegebragt, behelzen, dat *Omer-pacha* met 68,000 man op Fockh[ani] (Moldavië) zou trekken. *Ahmed pacha* zou Babada[gh] met 30,000 man bezetten, en 5000 man zouden [in] Dobrudscha blijven.

*** Bij den Boekhandelaar J. D. DOORMAN, in de Lijnmarkt, is uitgegeven:

I. AGENDA, VOOR 1855, (gebonden in geheel Leêr.

Deze 6e Jaargang bevat, behalve het gewone belangrijke Voor- en Achterwerk en den Agenda zelve,

Eene Telegraaf-Kaart van Nederland,

Alsmede complete tarieven van de RIJKS-TELEGRAAF en de bestaande PARTICULIERE TELEGRAAF-ONDERNEMINGEN zoo hier te lande als ook in de overige rijken van Europa.

Prijs *f* 1,30.

II. DAMES-ALMANAK VOOR 1855,

Met wit porceleinen omslag in kleurdruk, verguld op sneê, in wit moiré étui. Bevattende 12 *gedichtjes getiteld*: I. Gij zijt het bloeijend roosje. II. De taal der liefde. III. Waarheen? IV. Liefde's wensche. V. Uw spiegel. VI. Duizendmaal voor u te sterven. VII. Goeden nacht! VIII. De bode der liefde. IX. Wees niet jaloersch. X. Ware liefde dartelt niet. XI. 't Roosje der liefde. XII. Is 't waarheid?

Prijs *f* 0,50.

III. PORTEMONNAIE-ALMANAK VOOR 1855.

Bevattende, behalve het gewone Kalender-werk, opgaven betreffende Spoorwegen, Telegrafen, Briefport, Zegel, enz. en PLATTEN GROND van de voornaamste steden des rijks.

Prijs *f* 0,20.

IV. Acht verschillende **Kantoor-, Toilet-, Salon- en Portefeuille-Kalenders** voor 1855, van *f* 0.07⁵ tot *f* 0,50.

*** **Houtverkooping** op Rhijnauwen.

De Notaris VAN MARLéNHOFF, residerende te Wijk bij Duurstede, zal op Maandag den 4. December 1854. des voormiddags ten 10 ure precies, op het Buitengoed *Rhijnauwen*, publiek verkoopen:

Eene aanzienlijke partij gladde, gave ESSCHEN-, EIKEN- en KERSEN BOOMEN, ELZEN- en ESSCHEN HAKHOUT, en verscheidene perceelen DROOGHOUT.

*** De geannonceerde verkoop van een HEERENHUIS *c. a. te Vianen*, op *Donderdag den 7den December* 1854, aan het Brughnis te Vreeswijk, zal **geen** doorgang hebben.

OESTERS, KREEFTEN en KASTANJES BERIGT.

*** A. VAN BROEKHUIJZEN, in de Lijnmarkt te Utrecht, heeft heden aangekregen eene partij groote BLANKE GESPEENDE en FRISCH GEVANGENE *Texelsche* en *Zeeuwsche* OESTERS; Levende ZEEKREEFTEN; opregte SPAANSCHE KASTANJES, de groote uitgezochte à 12½ cents per 5 onc, ordinaire à 10 cents; opregte ENGELSCHE BOKKING; Bergsche ANCHOVISCH, ZOUTEVISCH, fijne zoute WINTERHARING, fijne en dito gemarineerde, MALAGASCHE CITROENEN à 3 en 4 gulden per 100; CINAASAPPELEN; CITROEN- en LIMOENSAP, en alle soorten van MINERALE WATEREN, echt BITTERWATER, en fijne ENGELSCHE BIEREN.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nede[rlandsch] Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg*)

Dec	Uren.	Wind-rigting.	Wind-kr.	Barom. bij 0°	Ther. F	Afwijk. d. temp.	Vochtigh.	Gev. regen	Aanmerkingen
1	2	nw.	3	748,11	44,8	+ 0.9	0,75	0	Ligt bewolkt.
	10	w.	1	53,55	36 9		77	0	Bewolkt.
2	8	zw.	3	53,17	35,6		98	2.0	Betr.; regen.

PRIJZEN DER EFFECTEN.

AMSTERDAM 1 December 1854.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld. . . .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$58\frac{1}{2}$	$58\frac{5}{8}$	$58\frac{1}{2}$
dito dito	3	„	$69\frac{7}{8}$	$69\frac{15}{16}$	$69\frac{15}{16}$
dito dito	4	„	$88\frac{3}{16}$	$88\frac{1}{8}$	$88\frac{1}{16}$
Oost-Indische Leening	4	„	$87\frac{7}{8}$		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en Co.*	5	„	$99\frac{3}{8}$		
Obligat. 1828 en 1829	5	„	$99\frac{1}{4}$	$99\frac{3}{8}$	$99\frac{1}{4}$
Certificat. 1831 & 1833	5	„	83	$83\frac{1}{4}$	
Certificaten 1840 . .	4	„	$74\frac{3}{4}$	75	75
Certificat. bij *Stieglitz*	4	„	74		
dito Adm. te Lond.	$4\frac{1}{2}$	„	84	$84\frac{1}{2}$	84
Certific. van Assign. .	6	„	$56\frac{1}{4}$	$56\frac{3}{8}$	
SPANJE.					
Obligatien	1	„	$17\frac{11}{16}$	$17\frac{13}{16}$	$17\frac{11}{16}$
dito	3	„	$37\frac{1}{2}$		
Binnenl. Schuld	3	„	$32\frac{3}{8}$	$32\frac{9}{16}$	$32\frac{7}{16}$
Bewijzen Coupons			$5\frac{5}{16}$		
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5	pCt.	$62\frac{3}{8}$	$62\frac{5}{8}$	$62\frac{3}{8}$
dito dito N.	5	„	$73\frac{1}{4}$	$73\frac{5}{8}$	$73\frac{1}{8}$
dito dito La B.	5	„	$73\frac{1}{4}$	$73\frac{5}{8}$	$73\frac{3}{8}$
dito dito	$2\frac{1}{2}$	„	$31\frac{1}{2}$	$31\frac{11}{16}$	$31\frac{9}{16}$

Utrecht, bij L. E. BOSCH en Comp.

Zitting van de Prov. Staten van Utrecht

van den 21. November.

Tegenwoordig zijn 38 leden. Afwezig de heeren ...en en *Huidecoper van Maarsseveen*; de laatste heeft schriftelijk te kennen gegeven, dat hij verhinderd is de vergadering bij te wonen.

De Voorz. is in de treurige verpligting de leden der Verg. kennis te moeten geven dat de heer *van ... van Isselt* het tijdelijke met het eeuwige heeft verwisseld. Hij vertrouwt dat deze mededeeling aan de Verg., met het oog op de diensten van dit ijverig lid, met leedwezen zal worden vernomen. — Wordt voor kennisgeving aangenomen.

De Comm. belast met de missive van Ged. Staten betreffende het antwoord van het departement van binnenl. zaken, in verband met de voorgestelde wijziging van het reglement op de veenderijen, enz. doet verslag bij monde van den heer *van Hoytema*. — De Comm. heeft gemeend te moeten adviseren, om het voorstel van Ged. Staten om art. 49 van het regl. van de Veenderijen weg te laten niet aan te nemen. — Ter griffie ter inzage van de leden.

Een voorstel van den heer *Menso*, om deze zaak nog heden aan de orde van behandeling te stellen, wordt, nadat de Voorz. en de heer *van Hoytema* het woord over hebben gevoerd, met 20 tegen ... stemmen verworpen. Voor het voorstel van den heer *Menso* stemden de heeren *de Beaufort*, *Ackersdijck*, *Ras*, *v. Beeck Calkoen*, *van Nooten*, *Metelerkamp*, *Taets van Amerongen*, *van der Poel*, *Broers*, *Strick van Linschoten*, *de Heus*, *Menso*, *van Harenbroek*, *van den Bergh*, *Harmsen*, *van Berkel*, *de Wouter*. (De heer *van Asch v. Wijck* heeft eerst later zitting genomen.)

Aan de orde is het rapport der missive van Ged. Staten, daarbij inbrengende een concept-tarief voor de heffing van brug- en weggelden aan de Nieuwersluis en den Voetangel.

De *Voorz.* acht het noodig, al dadelijk de aandacht te vestigen op de conclusie van het rapport. De Comm. stelt in de eerste plaats voor, om het tarief goed te keuren, en in de tweede plaats, om aan den Koning concessie of bekrachtiging te vragen om volgens het gewijzigde tarief, door deze vergadering vastgesteld, de voorschreven gelden te kunnen heffen. Spr. wenscht voornamelijk over dit tweede gedeelte zijne gedachte bekend te maken. Het voorstel schijnt zeer eenvoudig te zijn. Maar het is Spr. niet ontgaan, dat er werkelijk een verschil bestaat in betrekking tot die woorden. Met het oog op de premissen die voorafgaan gelooft Spr., dat het niet zoo kan aangenomen worden, daar Ged. Staten dienen te weten, waartoe deze vergadering besluit. Men leest namelijk in het rapport: „wat den vorm betreft is meer bekrachtiging noodig, dan dat het als eene gunst kan worden verleend." De Comm. maakt dus wezenlijk onderscheid tusschen bekrachtigen en concessie vragen; maar het zal noodig zijn, dat de verg. nu bepale wat zij vragen wil. Naar Sprs. oordeel kan hier van niets anders dan van concessie sprake zijn. Het denkbeeld van bekrachtiging duidt meer aan eene goedkeuring op een genomen besluit; dan moet er eerst een besluit genomen zijn. In de voorjaars-zitting is een voorstel gedaan dat deze verg. een besluit zou nemen, ten opzigte van dit tarief. Teregt besliste de verg. daartoe niet bevoegd te zijn, en dat dit hare werkkring zou overschrijden, even als die van den sted. Raad van Amsterdam. Spr. meent ook dat de Staten even als de stad Amsterdam werkelijk ook daartoe onbevoegd zijn. Er blijft dus niets over dan het vragen van concessie. Eene concessie is niet altijd gunst, maar dikwijls gegrond op een regt. Spr. meent dat ook deze concessie niets anders is. Het is een octrooi dat verleend is, door den toenmaligen Souverein, en dat is niets anders in het tegenwoordige begrip dan eene concessie. Wanneer de Souverein regt heeft om eene concessie te weigeren, heeft hij ook regt om die in te trekken. Hoe dit zij, Spr. meent, dat in dit geval geene spraak is van bekrachtiging, maar alleen van concessie, ook omdat de vergadering die zelf vroeger heeft aangegeven.

De heer *Broers* wenscht de Staten attent te maken, dat in de winterverg. van het vorige jaar door dezelfde Commissie rapport over deze zaak is uitgebragt, te vinden op pag. 168 van de notulen dezer verg., waarin alleen van *concessie* wordt gesproken. Spr. meent, dat, wil de verg. zich gelijk blijven, zij aan deze woorden zal moeten hechten.

De heer *v. Hoytema* zegt, dat de Comm. het zich niet ontveinst, ten aanzien van het vaststellen van dit punt, moeijelijkheden ontmoet te hebben, uit hoofde van de gevolgen, die uit dit beginsel worden getrokken. Ook in den Raad der Stad Utrecht, is de vraag ontstaan, of een werk, niet gelegen binnen het territoir der plaatselijke regering eene concessie noodig heeft, en in de tweede plaats, of de Koning regt heeft om een tarief naar eigen goedvinden te wijzigen of in te trekken. De woorden door den heers *Broers* aangehaald, zijn niet dezelfde als die waarvan thans de rede is, toen heeft men juist, uit hoofde van de onzekerheid der zaak, de woorden: „*als het ware bij concessie*" gebezigd, en daarom aan Gedeputeerde Staten opgedragen, nopens dit punt eene bijzondere voordragt aan de Vergadering te doen. De zwarigheid door den *Voorz.* geopperd, bestond dus ook bij de Comm., en zij heeft haar voorstel juist daarom zoo gedaan, omdat zij de verg. wilde uitlokken, deze zaak in ernstige overweging te nemen. Voor beide vormen van goedkeuring is veel te zeggen: de Commissie zoude overhellen om het woord concessie te bezigen maar in eenen beperkten zin, en zoo dat er niet uit zoude kunnen worden afgeleid, dat de Koning eene gunst verleent, of dat de Regering het regt heeft, om een ander tarief, tegen den zin van den concessionaris op te dringen. Er zijn in het archief der Staten vele voorbeelden voor handen, waar de Regering, op het verzoek om bekrachtiging, het tarief bij Koninklijk besluit heeft doen vaststellen, ook daar, waar de Staten bevoegd waren de tarieven als regeringsdaad te regelen.

De heer *Broers* heeft het door hem aangehaalde met geen ander doel bijgebragt, dan om aan te toonen dat de Comm. zich bediend had van het woord concessie, terwijl nu een onderscheid wordt gemaakt tusschen concessie en bekrachtiging.

De *Voorz.* meent dit nog te moeten zeggen, dat de Comm. te kennen geeft van Ged. Staten een gemotiveerd betoog verwacht te hebben, waarom eene concessie en geene bekrachtiging wordt verlangd. Spr. moet erkennen, dat Ged. Staten dat denkbeeld zoo niet hebben. Er zijn maar twee wegen bekend: bekrachtiging of concessie. Deze vergad. heeft in een vorig jaar het eerste verworpen, als zijnde eene zaak buiten hare bevoegdheid. Aan Ged. Staten is toen opgedragen, om de gemaakte aanmerkingen nader te beoordeelen, en een nieuw tarief in te zenden, waarop de concessie zou worden aangevraagd. Nadat dit alzoo is voorafgegaan, kan er geen betoog meer te pas komen, waarom alsnu concessie en geene bekrachtiging wordt verlangd, vermits deze vergadering reeds in de winter zitting van voorleden jaar, omtrent dit punt heeft beslist.

De heer *v. Beeck Calkoen* heeft zich de zaak anders voorgesteld. De Staten en de stad Amsterdam hebben een oktrooi voor het jaagpad; beide zijn geregtigd tot die heffing, beide zijn dus geïnteresseerden. Nu komt het Spr. redelijk voor, dat die gezamelijke bezitters, op dat regt steunende, onder bekrachtiging van de magt, die dat regt eenmaal gegeven heeft, wijzigingen aanbrengen. Spr. gelooft dat dit alleen de stand van zaken is; men vraagt geen regt van heffing, dat heeft men, maar van wijziging. Spr. ziet dus niet in, waarom de gezamelijke bezitters geene voordragt tot wijziging kunnen doen. Spr. meent ook, dat de Comm. geen bepaald advies heeft uitgebragt over een zoo belangrijk punt, want zij heeft eenvoudig de beide woorden aangegeven, zonder bepaald advies. Spr. gelooft, dat men zich niet moet verdiepen in de vraag of de Souverein regt of geen regt tot intrekking heeft dewijl daarvan geen questie is. Hij wenscht eindelijk aan Ged. Staten in bedenking te geven, of de Prov. Utrecht en de stad Amsterdam niet liever een tarief zouden opmaken, en daarop eenvoudig de bekrachtiging der regering vragen.

De heer *Ackersdijck* meent, dat de moeijelijkheid en de duisterheid in deze kwestie, alleen daaraan is toe te schrijven, dat men bij de regering van de goede beginselen is afgeweken. De tollen op de wegen en kanalen, sluis- en bruggelden, zijn tot nog toe allen door Koninklijke besluiten, geregeld. Het zijn evenwel *belastingen*, en die kunnen niet anders geheven worden dan bij de wet; dat is niet voor twijfel vatbaar. Een begrip van eigendom kan men aan het regt om belasting te heffen niet geven. Men kan eene concessie hebben voor eenen bepaalden tijd, zegt Spr.; wanneer echter de tijd niet bepaald is, dan strekt die tot wederopzeggens toe. Het octrooi kan ook niet anders, dan door de wet gewijzigd worden. Wat men dus vrage, Spr. meent, dat het niet anders zijn kan, dan dat het octrooi gewijzigd worde, en dus met andere woorden, dat men concessie vrage, om volgens het veranderde tarief tollen en bruggelden te heffen. Wij vragen dit aan den Koning, omdat die tot nog toe de wetgevende magt omtrent alle tollen heeft uitgeoefend. Dit steunt op eene onjuiste opvatting, waarvan hij vertrouwt dat men weldra zal terugkomen.

De heer *Menso* gelooft, dat allen het eens zijn, dat de beide wijzen van handelen bezwaar opleveren. Om goedkeuring te vragen op een besluit, komt ook hem bezwaarlijk voor. Spr. gelooft, dat de Staten hier privaat-regterlijk handelen, en een privaat persoon kan geen besluit nemen. De tweede weg is, het vragen van concessie, en dit heeft mede zijn bezwaar, omdat de Staten dan geredelijk afstand doen van een regt, en hunne kracht, om dat regt te behouden zouden kunnen verliezen. Nu is er gevraagd, welken weg zal men dan inslaan, een derde is niet bekend? Wanneer het een bijzonder eigendoms regt geldt, moet noch het een, noch het ander worden gedaan, maar moeten de Staten, naar des Sprs. meening aan den Koning een nieuw tarief voordragen, om door Z. M. te worden vastgesteld zoo als het thans door hen zal worden goedgekeurd, dan zal er gehandeld worden, in den geest van de regering, gelijk met het tarief voor den weg van Doorn het geval is geweest.

De heer *v. Beeck Calkoen* vraagt: of de octrooijen door de souvereine magt gegeven worden? Spr. gelooft, dat de wetgeving op dat punt niet geregeld is, maar tevens, dat het ook niet in den geest van onze wetgeving ligt, dat de Koning het regt heeft die te verleenen. Spr. meent ook, dat men het regt moet erkennen van hem die de concessie bezit. Vele wegen die nu genoemd worden publieke wegen, zijn van ouds geoctroyeerde wegen. Men stelle zich voor, dat de regering zou verlangen, dat bijv. de weg naar Soestdijk, waarvoor eene particuliere vereeniging concessie heeft verkregen, gratis zou worden opengesteld; dan zoude de regering immers verpligt zijn, om aan de concessionarissen hun geld terug te geven. Zoo lang echter dezen het geld er in hebben, is er niet aan te denken den weg vrij te stellen. Het beginsel moet gehandhaafd worden om verkregen regten, als *regten* te beschouwen.

De Voorz. moet opmerken, dat de argumentatie van den laatsten Spr. meer gegrond is op billijkheid, dan op regt. Door den heer *Ackersdijck* is teregt betoogd, dat de wetgevende magt, die de Koning uitoefent, nog niet anders is geregeld. Is het *Jure?* Spr. laat dit in 't midden, *facto* is het zoo. Het gouvernement zal wel geene billijke aanspraken ter zijde stellen. Wat de heer *Menso* voorstelt, eene goedkeuring namelijk, of welke vorm men ook buiten eene regtstreeksche concessie aan de zaak wil geven, Spr. zou aarzelen, om hiertoe over te gaan. De heer *Menso* ziet gevaar in het vragen van concessie, en toch hij wil niet anders, dan datgene wat door Ged. Staten is voorgesteld en door de Comm. is aangegeven.

De heer *v. Hoytema* meent ook in het midden te moeten brengen, dat het voorstel van den heer *Menso* dezelfde beteekenis heeft. Wat echter de vorm betreft door den heer *Menso* aangegeven, deze komt Spr. minder gepast voor. Die vorm beteekent of meer, of minder, of hetzelfde als die van de Commissie; *minder* beteekent dezelve niet naar 's Sprekers oordeel, *meer* ligt niet in de bedoeling van den voorsteller, en *hetzelfde* maakt de wijziging onnoodig. De heer *Menso* blijft bij de meening, dat er een groot onderscheid is, tusschen concessie vragen en vergunning. Er bestaan wederzijdsche verpligtingen; heeft men eenmaal het octrooi verkregen, dan is dit een verkregen regt. Wil men echter eene verandering aanbrengen, dan is men zeker verpligt, daartoe vergunning van de autoriteit te vragen. Wanneer men echter vreest, dat er mogelijkheid bestaat, dat eene concessie kan worden geweigerd dan meent Spr., dat het beter is, ten einde dit voor te komen, den Koning te vragen, een tarief

vast te stellen zoo als de Staten het voordragen.

De heer *van Beeck Calkoen* maakt thans eenige bedenkingen op enkele artikelen van het tarief, en wijst op poenale sanctie die is aangenomen, volgens welke men alleen de doorvaart wil beletten voor hen die weigeren te betalen. Hij vraagt of men dit aan de Voetangel zal kunnen doen. Ook vraagt Spr. opheldering of 't niet beter ware de houtvlotten volgens strekkende ellenlengte te belasten; en waarom de heer van Mijnden vrij is en of voor dien vrijdom betere grond is dan voor de tolvrijheid der ingezetenen van Utrecht over de brug te Maarssen, welke hun bij een nieuw ingevoerd tarief is ontnomen?

De *Voorzitter* geeft hierop eenige inlichting. Wat de vrijdom van den heer van Mijnden betreft, die is bij het octrooi verleend, ofschoon de oorsprong duister is. Het is de Comm. van Amsterdam, even als Ged. Staten onmogelijk geweest om na te sporen, waaraan dat regt van vrijstelling is ontleend. Men heeft echter moeten eerbiedigen wat bestond, zoo lang het ten minste niet blijkt, dat hier van geen regt sprake kan zijn.

De heer *van Veersen* geeft ook eenige inlichting op het door den heer *Calkoen* gevraagde betreffende de doorvaart van houtvlotten en zegt, dat het bij het bepalen der lengte en ellemaat, onderscheid maakt, of er sprake is van sluis of van brug en weggelden; — dat Utrecht daarbij in deze ook minder belang heeft, dan Amsterdam, van waar langs den bedoelden weg veel meer wordt vervoerd, en dat door het Bestuur dier stad waarbij het concept-tarief reeds is goedgekeurd, daarop ook geene aanmerkingen zijn gemaakt.

De heer *Bastert* maakt ook eenige opmerkingen het tarief betreffende, en vraagt hoe er zal gehandeld worden met een rijtuig met personen, welke personen thans tolpligtig zijn, daar er op het tarief staat dat elke voetganger 1 cent moet betalen. Dit zou tot kwestie kunnen aanleiding geven, vooral daar er bepaald is, dat de personen, in eene schuit passerende, per hoofd moeten betalen.

De *Voorzitter* lost ook deze bedenkingen op, en zegt ten opzigte van het laatste, dat personen die in een rijtuig zitten toch geen voetgangers zijn; het tarief spreekt er niet van, zoo als van personen die in schuiten zitten, dus beschouwt Spreker ze vrij.

De heer *Menso* vraagt ook eenige inlichtingen: bijv. het tarief bepaalt voor een paard met of zonder berijder 5 cts. — is de geleider daaronder ook begrepen, en hoe is het met de geleiders van ander vee en hondenwagens zijn die vrij of niet vrij? eene andere aanmerking heeft Spr. ten aanzien van de schapen, — het tarief bepaald voor een schaap $1\frac{1}{2}$ cts. — Voor eene kudde schapen van meer dan 32 stuks 50 cts. en van ieder schaap boven de 50 stuks $1\frac{1}{2}$ cts. zoo dat van twee kudden ieder van 50 stuks zal moeten worden betaald *f* 1,— en van eene kudde van 100 stuks *f* 1,25. Spr. vraagt welken grond is er voor dat verschil en waarom er van de eerste 50, 18 stuks vrij zijn en vervolgens dergelijke vrijdom is uitgesloten. — Ook wat betreft de poenale sanctie namelijk het beletten van den doorgang vermeent Spr. dat zulks ten aanzien van voetgangers, schapen en dergelijke veel moeijelijkheden kan opleveren en zoude het daarom ook in betrekking tot de vaartuigen meer doelmatig achten, zich te houden aan het Koninkl. besluit van den 5. Mei 1850 (Staatsblad no. 23).

De *Voorz.* meent, dat, als het waar is, dat er algemeene strafbepalingen bestaan, men alsdan gerust kan wezen. Er zijn geene strafbepalingen voorgesteld, omdat Ged. Staten meenen, dat noch deze vergadering, noch de Sted. Raad van Amsterdam bevoegd waren, die aan te nemen. Wat de tol betreft: Spr. acht zich onbevoegd hierop illucidatie te geven. Wanneer er verschil bestaat kan de regter beslissen; Spr. wenscht echter, dat men zoo min mogelijk veranderingen in het tarief brenge, omdat die niet anders kunnen worden aangenomen, dan met toestemming van den Sted. Raad van Amsterdam. Spr. geeft dit niet als een argument, om noodige amendementen terug te houden, maar wel voor die, welke van weinig belang zijn.

De heer *van Asch van Wijck* wenscht nog eenige nadere inlichtingen te ontvangen omtrent de in het tarief opgenomen vrijstellingen; — hij verzoekt echter dat het vragen van inlichtingen ten dezen aanzien, niet moge worden opgenomen als een aanval tegen verkregen regten; zooals het hem uit het antwoord door den Voorzitter aan een der vorige Sprekers gegeven, voorgekomen is, dat zulks door den Voorzitter als zoodanig beschouwd wordt. — Verkregen regten wenscht hij geëerbiedigd te zien, hij verlangde slechts eenige ophelderingen te ontvangen. — Wel heeft hij van den Voorzitter vernomen dat de oorsprong van het regt van den heer van Mijnden, op vrijstelling in het duistere ligt; — maar hij wenschte nog bekend te worden gemaakt met den aard dier vrijstelling; of dit regt namelijk verbonden is aan den eigendom van eenig onroerend goed, al dan niet.

De *Voorzitter* zegt, dat dit regt den eigenaar van Mijnden geldt, en dus is verbonden aan het bezit van die plaats. In het oude octrooi is de heer van Mijnden vrijgesteld, en men meende dus geen regt te hebben, dien vrijdom in het nieuwe tarief weg te laten. Verder is er nog een aantal vrijstellingen gevonden; maar men heeft gemeend, dat die alle misschien niet op wettigen grond steunden, maar alleen als gunst waren gegeven vermits die niet bij het octrooi zijn vermeld, maar in laterea tijd schijnen te zijn gegeven; daarom is ook verder bepaald, dat vrijdom zal worden verleend, aan allen, die kunnen doen *blijken*, die bij wettigen tytel verkregen te hebben.

De heer *Ackersdijck* komt terug op het gesprokene door den heer *Menso*, betreffende de strafbepaling, en wenscht, dat de verwijzing naar dit aangewezen Kon. besluit in het tarief mogt worden opgenomen. Wat den heer van Mijnden betreft, Spr. wenscht die vrijstelling uit het tarief genomen te zien. De vergadering is niet genoegzaam ingelicht, om te beslissen of die eigenaar *regt* heeft op die vrijstelling. Zijn regt, zoo hij 't heeft, wordt niet verkort door hem even als anderen, die tot nog toe vrijstelling genoten hebben, niet in het tarief te vermelden.

De *Voorzitter* acht zich verpligt de bedenking te maken, dat indien het genoemde Kon. besluit werkelijk de strafbepalingen aangeeft, de verwijzing daarnaar onnoodig is. — Wat de vrijstelling van den heer van Mijnden betreft, deze berust op het in der tijd verkregen octrooi. Alle anderen missen den tytel, alleen de heer van Mijnden heeft die in het octrooi zelf.

De heer *van de Poll* kan zich die vrijstelling goed voorstellen; de inwoners hebben de vrijheid om naar de andere zijde te gaan; het huis te Mijnden was vroeger gelegen in de nabijheid van de brug, het lag dus in den aard der zaak, dat zij in dit regt moest deelen.

De heer *Ackersdijck* volhardt in zijn voorstel. Is het waar zegt Spr., dat het door den heer *Menso* genoemde Kon. besluit hierop betrekking heeft, dan kan het altijd eene nuttige strekking hebben, dat men daarnaar verwijst. Hierdoor wordt de onzekerheid weggenomen voor hen, die het anders mogten betwijfelen. Is het ook waar, dat de heer van Mijnden regt heeft, dan zal hij dat regt ook bijbrengen, hij staat te dien opzigte met alle anderen gelijk. Spr. stelt dus voor: 1o „de verwijzing tot de strafbepalingen in het tarief op te nemen" en 2o de „de vrijstelling van den heer *van Mijnden* uit het tarief weg te laten."

De heer *v. Beeck Calkoen* stelt voor, om het 2e punt van het rapport aldus te wijzigen: „aan Z. M. den Koning concessie te vragen, om het gewijzigd bestaande tarief, zoodanig als hetzelve in deze zitting wordt vast gesteld, goed te keuren."

In omvraag wordt het eerste voorstel van den heer *Ackersdijck* met 32 tegen 6 stemmen verworpen. Vóór stemden de heeren *de Geer*, *v. d. Poel*, *Menso*, *Vos*, *Harmsen* en *Ackersdijck*.

Het 2e voorstel wordt met 29 tegen 9 stemmen verworpen. Vóór stemden de heeren *Harmsen*, *van Berkel*, *Bastert*, *Ackersdijck*, *van Nooten*, *de Heus*, *Cordes*, *Menso* en *Vos*.

Het 1e gedeelte der conclusie van het rapport wordt zonder omvraag aangenomen.

Het voorstel van den heer *v. Beeck Calkoen*, wordt met 35 stemmen tegen 3 verworpen. Vóór stemden de heeren *v. Asch v. Wijck*, *Bastert* en *v. Beeck Calkoen*.

Het 2e gedeelte van het rapport wordt, nadat de Commissie heeft verzocht de woorden *of bekrachtiging* er uit te laten, met 35 tegen 3 stemmen aangenomen. Tegen de heeren *Menso*, *v. Beeck Calkoen* en *v. Asch v. Wijck*.

De zitting wordt daarna voor een korten tijd geschorst.

Na de hervatting der zitting wordt aan de orde van behandeling gesteld het rapport der Comm. over de verandering op de Prov. Begrooting voor zoo ver die het rijk betreft.

Na eene korte woordenwisseling, waaraan onderscheidene heeren deel nemen wordt de conclusie van het rapport aangenomen, en daarmede met een besloten eene Comm. te benoemen tot het opmaken van een adres deswege aan de Staten-Generaal.

De *Voorzitter* stelt voor om die Comm. te doen bestaan uit drie leden, welke ingevolge art. 36 van het reglement van orde door deze vergadering moeten worden benoemd.

Tot stemopnemers worden uitgenoodigd, de heeren *v. Cleeff*, *v. Berkel*, *v. Hoytema* en *Verloren*.

Tot leden dier Comm. worden daarna bij stemming benoemd de heeren *Spengler*; *v. Ittersum* en *Harmsen*.

Aan de orde is het rapport der Comm. voor Stenographie.

De heer *v. Hoytema* brengt nog een brief tafel van de directie der Stenographie te 's H waarin gezegd wordt, dat in een kort tijdsbest door haar Stenographen kunnen worden geleverd.

De heer *Menso* merkt op, dat er in het rap gesproken wordt van eene meerderheid en eene derheid. Daar deze Comm. slechts uit 3 leden stond, kon die minderheid niet meer dan uit bestaan, welk lid hij zelf is. Het onderwerp is gevolg van het door Spr. zelf aangevoerde; heeft reeds opgeleverd wat hij zich heeft voorgest maar hij meent nu ook zijne zienswijze niet aan zi medeleden te mogen onthouden. Al is de tijdrui om goede stenographen te leveren niet zoo gro als Spr. zich heeft voorgesteld, dan is het toch zek dat men gedurende dien tijd, zonder iets zou m ten zijn. Het staat bij Spr. vast, dat die stenograp niet anders, dan met groote kosten verkrijgbaar zijn en waarmede de vergadering zich meer waarschijnlijk niet zoude vereenigen. Spr. mee dat men, na de verzekering van den Comm saris des Konings, dat de uitgevers der *Utre sche Prov. en Stads Courant* hunne bereidwil heid hebben te kennen gegeven om de versla der zittingen publiek te maken, en na het bereids brengen van die taak, het minder noodig kan ten, om een uitgebreider, maar ook veel kostbaar weg in te slaan.

De heer *Ackersdijck* blijft de conclusie van rapport ondersteunen. Hij acht het niet alleen deze verg. maar ook voor vele andere gelegenhe in deze Stad wenschelijk, om die kunst ook hier te voeren. Hij twijfelt er niet aan of het nut da van zal meer en meer gevoeld worden, en de ste graphie voortaan algemeen zal beoefend worden. D hij zou er prijs op stellen, dat Utrecht, het midd punt van het land, het middelpunt ook van de schaving, het voorbeeld aan andere steden en p vinciën gaf, door een zoo noodwendig middel publiciteit in te voeren. Hij vertrouwt dat men z door het schrikbeeld der mogelijkheid, dat de ste graphie iets zoude kosten, niet zal laten terughoud om althans de zaak te onderzoeken.

De heer *Bastert* meent het gevoelen van de m derheid te moeten appuijeren. Hij meent ook, het benoemen eener Comm., om in de eerst volge zomerverg. nader rapport uit te brengen, niets pr judicieert; integendeel men praejudicieert door reeds te zeggen: de kosten zullen te hoog zijn. heeft gezegd, wij hebben een verslag; maar di niet legaal, het wordt door een partikulier uit langstelling gedaan zoo als de Voorzitter vr ger zeide, doch wanneer die belangstelling m ophouden, dan heeft men niets.

De heer *Lagerwey* rekent zich verpligt het gev len der minderheid aan te kleven. De *Voorz.* heeft in de vorige Verg. gezegd, dat hij met de uitge der *Utrechtsche Courant* deswege in overleg is treden; het gevolg daarvan heeft men gezien, kwam Spr. doeltreffend voor. Hij meent de Ste graphie voor deze Verg. niet van zoo overwege belang te zijn, en de kosten zullen hoogstwaarschij lijk te hoog loopen, waarom hij het wenschel acht, met het bestaande voorloopig tevreden te zi

De heer **van Berkel** stemt met de meerderheid en kan het den heer *Lagerweij* niet toegeven, de Stenographie de kosten niet waard zou zijn. Comm. zou allezins den tijd hebben, om te kun onderzoeken, welke kosten hiermede zouden gepa gaan; niets ter wereld praejudicieert om deze tot meerdere klaarheid te brengen.

In omvraag wordt het voorstel der Comm. 19 tegen 15 stemmen verworpen, (afwezig waren heeren *Strick van Linschoten*, *Vos*, *v. d. Bergh* *van de Poll.*) Vóór stemden de heeren *van Noo* *Schas*, *van Hoytema*, *Hartjens*, *van Veersen*, *Geer*, *de Heus*, *Cordes*, *Laan*, *M. van Cleeff*, *Berkel*, *Bastert*, *Ackersdijck*, *van Beeck Calkoe* en *van Ittersum*.

De Comm., belast met het opmaken van het adr aan de Tweede Kamer, in zake de verminderin van het cijfer voor de ambtenaren der Prov. Griffie doet verslag bij monde van den heer *Spengler*. Ter Griffie, en de beraadslaging in de eerstvol gende Verg.

De zitting wordt daarna gesloten en verdaagd to den volgenden dag des Woensdags ten 11 ure.

VERBETERINGEN.

In het laatste verslag van de zitting van den Sted. Raad, de behandeling van de Stedel. Begrooting voor 1855 betreffende, is in de 2de kolom van de late pag. eene fout geslopen. Het amendement van den heer *v. Ittersum* tot verhooging van den post: "geldleening der huizen op de van Wijckskade" is met 10 tegen 9 AANGENOMEN, en niet *verworpen*, zoo als in het verslag is opgenomen.

Zitting van den Stedelijken Raad.

— Donderdag 26 October. —

Voorzitter de Heer Mr. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig zijn 22 leden.

De heeren *Schüller* en *v. Lier*, verhinderd door ongesteldheid en ambtsbetrekkingen hebben berigt gegeven, dat zij deze Vergad. niet kunnen bijwonen. Nog zijn afwezig de heeren *v. Asch v. Wijck*, *v. d. Heuvel*, *v. Boetzelaer*, *v. Hoytema* en *Karsten.*

De Burgemeester doet mededeeling, dat is ingekomen een besluit van Gedep. Staten, houdende goedkeuring van het Raadsbesluit van 28. Sept., betreffende den gedeeltelijken verkoop van de huizen van de van Wijcks-Kade. — Voor kennisgeving.

De *Voorzitter* herinnert den Raad aan een besluit tot afvoering van een aantal belastingschuldigen, die zich terstond na de opschrijving van hunne honden hadden ontdaan, van de kohieren der belasting op de honden. Dit besluit was ter goedkeuring gezonden aan Ged. Staten, welk Collegie heeft verlangd, dat de belastingschuldigen allen bij name in het besluit zouden worden genoemd. Dien ten gevolge wordt door Burg. en Weths. eene voordragt gedaan, om het vroeger genomen besluit in dier voege te wijzigen. — Conform besloten.

Ook hebben sommige belastingschuldigen te goeder trouw hunne honden zoodanig aangegeven, dat zij te hoog op het kohier zijn aangeslagen geworden. Eene voordragt van Burg. en Weths. om zulks te rectificeren en het daartoe strekkende besluit aan de goedkeuring van Ged. Staten te onderwerpen, wordt zonder stemming aangenomen.

Is ingekomen een schrijven houdende antwoord van den Minister van Binnenlandsche zaken op het laatste vertoog door dezen Raad aan Z. Exc. gerigt, aangaande de wijziging van het tarief der sluisgelden te Vreeswijk, zonder dat de stad Utrecht, eigenaresse dezer sluis, hare toestemming daartoe gegeven had. Wordt besloten dit stuk op de Secretarie voor de leden ter inzage neder te leggen en tevens hetzelve in handen te stellen der Commissie, tot dusverre met de behandeling dezer zaak belast geweest, opdat zij den Raad advisere omtrent de wijze waarop thans deze moeijelijke aangelegenheid behoort te worden voortgezet.

De *Voorzitter* deelt mede, dat Burg. en Weths., onder nadere goedkeuring van den Raad, den aanbouw hebben uitbesteed van twee woningen op een open stads terrein bij het Paardenveld, bestemd om een commies en een agent van politie er te vestigen. Burg. en Weths. doen eene voordragt om deze uitbesteding goed te keuren.

De heer *Ackersdijck* wenscht niet te spreken over het voorstel der twee te bouwen woningen, waartegen hij geene bedenking heeft; doch hij verlangt eenige inlichting omtrent de plannen voor het bebouwen van het plein bij de Catharijne-poort.

De *Voorzitter* herinnert den heer *Ackersdijck* aan de toedragt dezer zaak. Krachtens besluit van den Raad is het bedoelde terrein, nu eenige maanden geleden in publieke veiling gebragt, opdat daarop naar vastgestelde plans drie woonhuizen zouden worden geplaatst. De uitslag dier veiling, waarbij slechts voor één der drie percelen een kooper zich opdeed, is destijds aan den Raad medegedeeld, die daarop besloot, dit eene perceel niet te gunnen, maar den grond, voor de 3 woonhuizen bestemd, aanvankelijk beschikbaar te houden. Een gedeelte van den daarangrenzenden grond is bij Raadsbesluit afgestaan aan eene Commissie van ingezetenen, om daarop eene wasch- en badinrigting te bouwen.

De heer *Ackersdijck* stelt voor, dat, aangezien, volgens deze inlichting, aan dat plein bij de Catharijne-poort nog geene bestemming gegeven is, vooraloopig daarover niet worde beschikt. Hij zoude verlangen in overweging te geven of het welligt geschikt zoude zijn, om er eene korenbeurs op te rigten, indien geene betere plaats daarvoor gevonden wierd. Hij wil natuurlijk dit punt thans niet behandelen; alleen wil hij mededeelen, dat er onder onze stadgenooten zijn, op wier oordeel hij veel prijs stelt, die meenen, dat juist die plaats zeer passend voor eene korenbeurs zoude zijn.

De *Voorzitter* merkt aan, dat er op dit oogenblik geen voornemen bestaat om het terrein uit te geven; zoodat het van zelf beschikbaar zal blijven.

De heer *Boer* vraagt inlichtingen omtrent het afstaan van de woning aan den Commies, of dit tegen huur of om niet zal geschieden.

De *Voorzitter* geeft te kennen, dat hieromtrent nog geen vast plan bestaat. Of men ook door den Commies eene huur zal doen betalen hangt voornamelijk dáárvan af, of deze ook eene geschikte woning zal erlangen; moet hij het beste en grootste gedeelte zijner woning inruimen voor een wachthuis, dan zal hij bezwaarlijk huur kunnen verschuldigd zijn.

Het voorstel wordt daarop zonder omvraag aangenomen.

Aan de orde is de rekening en verantwoording van de rek. van Moederlijke liefdadigheid. — Wordt zonder omvraag goedgekeurd.

De *Voorzitter* opent de beraadslaging over het voorstel van het raadslid *Mulder*, ter benoeming eener gezondheidscommissie.

De heer *Ackersdijck* heeft het steeds als eene der gewigtigste bemoeijingen van dezen Raad beschouwd, den gezondheidstoestand der Stad te verbeteren. Omtrent het voorstel is bij hem de bedenking opgekomen, dat er reeds eene Geneeskundige Commissie van Toevoorzigt bestaat. Hij heeft zich dus de vraag voorgesteld: wat is eigenaardig de Comm. van Geneesk. Toevoorzigt, en wat ontbreekt daaraan? Deze Comm. is bijzonder belast met het toezigt op de uitoefening van de geneeskunst. Aan haar is echter niet vreemd het toezigt over den gezondheidstoestand in het algemeen, doch zij heeft tot nog toe te dien opzigte weinig kunnen verrigten. Die Comm. is bloot lijdelijk; men kan haar wel raad vragen, maar zij heeft eigentlijk geen initiatief. Spr. meent alzoo, dat men zich daardoor rekenschap kan geven van de behoefte, die gevoeld wordt aan eene meer krachtige instelling in het belang van het voorkomen van ziekten; tevens dat ook middelen kunnen gevorderd worden, die niet bloot van geneeskundigen aard zijn, weshalve het ook noodig is, dat in zulk eene Comm. scheikundigen, regtsgeleerden, bouwkundigen enz. aanwezig zijn. Deze Comm. moet handelend wezen; het moet hare taak zijn, om op te sporen, en voor te stellen wat gedaan behoort te worden. Ook zou zij, naar Sprs. oordeel de toestanden behooren gade te slaan, behooren na te gaan wat er geschiedt, welke handelingen kwade gevolgen konden hebben voor den gezondheidstoestand. Bovendien zou die Comm. behooren te controleren, of datgene, wat voor de gezondheid wordt nuttig geacht, ook wordt nageleefd. Spr. haalt ten voorbeeld aan het slagten van vee in woningen, zoodat het bloed door de straten vloeit, dat zeker schadelijk voor de gezondheid is, en tevens onzedelijk, als leverende een akelig schouwspel op voor de voorbijgangers. Daartoe moest één afzonderlijk slagthuis bestaan. De inrigting en de voorschriften hiertoe betrekkelijk zijn niet uitsluitend van geneeskundigen aard. — Nog meent Spr. dat deze Comm. in verband behoort te staan tot de Comm. van geneesk. toevoorzigt, hierdoor zal zij het best haar doel treffen kunnen. Spr. wenscht, dat men thans besluite dat eene gezondheids-commissie zal worden opgerigt, en dat terstond eene Commissie worde benoemd, aan welke wordt opgedragen het zamenstellen van eene verordening voor genoemde Commissie, waarin het verband ook werde aangewezen 't welk zou bestaan tusschen de gezondheids-commissie en de Comm. van geneeskundig Toevoorzigt.

De heer *Voorduin* wijst op de veelvuldige voorstellen, ter bevordering van den gezondheidstoestand onzer stad en van hare inwoners, uitgegaan van de plaatselijke Commissie van geneeskundig toevoorzigt. Waarom zijn dááruit die gunstige gevolgen niet voortgevloeid, die zich lieten verwachten? Die Commissie stond geïsoleerd — buiten den Raad. Spr. vreest, dat eene Commissie als door het Raadslid *Mulder* is omschreven, hetzelfde geisoleerde standpunt zou innemen, en daardoor niet dat daadwerkelijke nut zou stichten, dat door den geachten voorsteller daarmede is beoogd. Spr. zou dus de voorkeur aan eene *Raads-commissie* geven, met gelijke roeping, en, in onmiddelijke verbinding met den Raad, gelijkstaande met andere vaste Raads-commissien. Niets zou beletten, ware dit noodig, andere deskundigen, geene Raadsleden zijnde, te raadplegen. Niet alleen zoude alzoo op de voorstellen der gezondheids-commissie in deze vergadering met meer klem worden aangedrongen, maar tevens de, in het voorstel liggende, kostbare bezoldiging van *afzonderlijke* architecten, teekenaren, secretaris, enz., in *speciale* dienst bij de Gezondheids-Comm., worden vermeden; stedelijke beambten waren dan *kosteloos* ter adsistentie van haar, *als Raadscommissie*, werkzaam.

De heer *v. Beeck Calkoen* wenscht kortelijk zijn gevoelen over deze gewigtige aangelegenheid mede te deelen. Hij zou de voorkeur geven aan het primitieve voorstel, dewijl het hem voorkomt, dat het standpunt juist is gekozen. Men erkent, dat er veel in deze Stad is, wat buiten het bereik van de Comm. van geneesk. toevoorzigt ligt, ook, omdat deze niet genoegzaam bekend is met de Stad en hare bijzonderheden. Het eerste wat men alzoo te doen heeft is, kennis van zaken te bekomen, en daaraan wordt voldaan door het voorstel. Van dit standpunt komt het Spr. voorbarig voor om eene *handelende* Comm. daar te stellen. Het zal slechts zijn een *imperium in imperio.* Het beginsel in de gemeente-wet aangenomen is, dat het geven van bevelen slechts van den Burgemeester en van hem ondergeschikte ambtenaren van politie kan uitgaan. Spr. gelooft zelfs, dat de Raad zijne magt zou te buiten gaan, door eene handelende magt aan die Comm. te geven. Hij meent tevens, dat eene Comm., zoo als die voorgesteld is de voorkeur verdient boven eene Raads-Comm., omdat het gemakkelijker valt bekwame mannen uit de geheele bevolking te kiezen, dan uit den engen kring der Raadslieden. Wel wenscht Spr. de betrekking te behouden, doch het geheel moet uit mannen van wetenschap en kennis van zaken bestaan. In hoeverre nu in eens de 4 punten zullen behooren aangenomen te worden, komt Spr. nog al twijfelachtig voor, want hij meent dat toch eerst een reglement voor die Comm. zal behooren te worden opgemaakt, houdende de bepalingen welke noodig zullen worden geacht, alvorens tot de behandeling der 4 afzonderlijke punten te kunnen overgaan.

De heer *v. Cleeff* wenscht nadere inlichtingen te bekomen omtrent den werkkring der bedoelde Commissie, want naar zijne beschouwing, bestaat er reeds eene Commissie. Deze Comm. is daargesteld om tot het algemeen welzijn der ingezetenen werkzaam te zijn. Spr. vreest dus voor eene mogelijke vereeniging van den werkkring van beide Commissiën. De ondervinding heeft geleerd dat de plaatselijke Comm. reeds meermalen voorstellen heeft gedaan in het belang van den algemeenen gezondheidstoestand. Om deze reden zou Spr. vreezen, dat, indien de gezondheids-Comm. werd ingesteld, de plaats. Comm. zal meenen van zijnen arbeid ontheven te zijn. Spr. meende dat de 4 punten in het voorstel aangewezen afzonderlijk moesten worden behandeld.

De heer *de Vos* zou zich kunnen vereenigen met het denkbeeld van den heer *v. Beeck Calkoen*, om niet zoo raauwelijks de 4 punten aan te nemen. Hij zou het wel degelijk van belang vinden, dat eerst alle zoodanige politie verordeningen werden nagezien, welke betrekking hebben op den gezondheidstoestand.

De heer *Ackersdijck* meent niet goed begrepen te zijn. Hij zou niet voorstellen, om eene Comm. zaam te stellen die bevelen kon, en dus eenig bestuur kon uitoefenen. Zijne bedoeling geldt iets anders. Die Comm. kan met een toezigt belast worden. Is het niet eene actieve handeling, vraagt Spr., dat die Comm. kan aanwijzen, dat deze of geene verordeningen, door het bestuur uitgevaardigd, niet worden nageleefd? dat die Comm. kan zeggen: *dat* ontbreekt, en wij stellen u daarom voor om dat gebrek te verhelpen, door die maatregelen! Alles wordt door die Comm. voorgesteld in het belang der gezondheid. De Comm. is bloot adviserend, en hangt af van den Raad. De Raad moet er op bedacht zijn, dat hij trachte te weten, wat er in het belang van den gezondheidstoestand der stad kan gedaan worden. Spr. wenscht daarom, dat die Comm. Burg. en Weths. terstond aandachtig make op datgene wat aan de gezondheids-toestand ontbreekt of wat verzuimd is. Zal deze Comm. werkelijk aan dat verlangen voldoen, dan moet Spr. zich verklaren tegen het denkbeeld van den heer *Voorduin.* Spr. meent, dat men om deze zaak te bevorderen geene overdreven zuinigheid moet aan den dag leggen, maar die Comm. zelfstandig doen handelen. Hij zou daarom verlangen dat er een afzonderlijk secretaris wierd benoemd, en dat daarvoor eene specialiteit werd gekozen; want het is van algemeene bekendheid, dat, wil zulk eene Comm. goed slagen, het grootelijks van den secretaris afhangt.

De heer *Nahuys* heeft zich bij de behandeling van dit onderwerp het eerst afgevraagd, of werkelijk de toestand dezer Stad zoo is, als ze wordt afgeschilderd. Er zijn twee schilderijen opgehangen: de eene was niet gunstig, de ander was in de zwartste kleuren. Spr. gelooft, dat alles tot verbetering vatbaar is, doch voornamelijk wenscht hij aan de Comm. van fabrikage opgedragen te hebben het verbouwen en het wegnemen van alles, wat tot nadeel van de Stad kan verstrekken. Wanneer de Gezondsheidscomm. werd zamengesteld ingevolge het voorstel, dan vreest Spr. niet alleen botsingen met de Geneesk. Comm., maar ook met de Comm. van fabrikage. Mogt men echter het plan goedkeuren, dan wenscht hij eene Comm. buiten den Raad, zoo als die is zamengesteld voor de waschhuizen, voor het bouwen van armen woningen enz.; maar dat deze Comm. haar initiatief van dezen Raad zou nemen, zou Spr. geheel noodeloos achten. Het voorstel is mooi, maar of het practisch is, durft Spr. niet beweren. Zoo heeft men over de ongezondheid van de stad gesproken, en wel zoodanig, dat vreemdelingen zouden vreezen in de stad te komen. Wat zal het ook al helpen, dat men in huizen, waarin men gebrek aan voedsel heeft, de muren schoon houdt. Van meer belang zou Spr. het achten, dat men de straten vergrootte.

De *Voorzitter* heeft zich afgevraagd, in hoeverre het bestaan eener Comm., waarvan thans sprake is, noodwendig aanleiding zou geven tot botsing met reeds bestaande commissiën. Met de organieke wet van het jaar 1818 in handen is hij tot het besluit gekomen, dat er geen vrees voor zoodanige moeijelijkheden kan aanwezig zijn. Wierd er echter te veel toegegeven aan het denkbeeld van den heer *Ackersdijck*, dan zou men welligt gevaar loopen, de te benoemen Comm. op een reeds afgebakend terrein te laten komen. Hij is er van overtuigd, dat het wel zaak zoude zijn, in deze stad eene gezondheidscommissie in het leven te roepen, van wier werkzaamheden men zich veel mag voorstellen, vooral wanneer men bedenkt, dat vereenigingen ter bevordering van een nuttig doel alhier steeds veel medewerking en welwillendheid ondervinden. Moeijelijk kan hij zich vereenigen met de zienswijze, volgens welke de Comm. uitsluitend uit raadsleden behoorde te worden zamengesteld; eene vrije keuze toch kan zeker hare nuttige strekking hebben. Men zou in zulk eene Comm. zoowel mannen van ondervinding en meer invloed moeten plaatsen als ook jongere menschen, die zich nog met weinig werkzaamheden belast zien en daardoor met veel vrucht eene meer arbeidzame taak op zich kunnen nemen. Hij heeft het altijd als een gunstig verschijnsel aangemerkt in onze Stad, dat voor iedere nuttige zaak zich ijverige mannen laten vinden, die daaraan hunne medehulp toezeggen en verleenen.

De heer *Mulder* acht zich als voorsteller gelukkig, dat er slechts ééne stem tegen zijn voorstel is opgegaan, en dat hij dus mag aannemen, dat het stil zwijgen van andere leden, beteekent dat zij de zaak van gewigt beschouwen. Er is ter sprake gebragt, dat eene botsing met de plaatselijke Comm. van geneesk. toevoorzigt mogelijk ware. Men behoort dus te onderzoeken, op welke wijze die botsing zou kunnen plaats vinden. Hij meent, dat in zekeren zin dezelfde verhouding bestaat, tusschen het bewaren van gezondheid en het behandelen van zieken, als er is tusschen het opvoeden en de strafregtspleging. De opvoeding heeft ten doel het kwaad te voorkomen; wordt die goed volbragt, dan is er bijna geene straf noodig. Wij zijn opgegroeid onder de meening, dat men maar moet voortleven, tot dat we ziek worden, en dan den geneesheer te roepen, om ons weder te doen herstellen. Die periode duurde tot voor weinige jaren. Tegenwoordig is men bekend met de bestanddeelen van ons voedsel, en kent men tevens de bestanddeelen, waaruit dier en mensch bestaan. Zoo is het ook gesteld met vele stoffelijke invloeden, welke op den mensch invloed uitoefenen. De zaak van de handhaving der gezondheid was vroeger slechts eene klank. In ziekte waardeerde men haar en die ziekte werd met alle wapenen aangegrepen. In lateren tijd is men dit anders gaan begrijpen, en heeft men bij ziekte de natuur zelf laten werken, en veel meer getracht die natuur te helpen. Men heeft voorbehoedmiddelen aangenomen door versterking, door gijmnastie, zwemscholen, badinrigtingen, enz. In dezen tijd is men eerst over eene gezondheids-comm. gaan spreken, en is aan het licht gebragt het onderscheid tusschen deze, en eene Comm. voor geneesk. toevoorzigt. De geneesk. Comm. is uit den aard harer zamenstelling iets anders dan eene gezondheids-comm.; van de eerste kan men niet verlangen wat men van de tweede vordert; ook is de geneeskunde nog niet doordrongen van de ware gezondheidsleer. Eene tweede vraag is, of men alles aan die Comm. zou behooren op te dragen; Spr. meent, dat dit denkbeeld niet in het voorstel gelegen is. Aan de gezondheid der woningen ontbreekt veel. De heer *Nahuijs* heeft in zijne beschouwing gesproken van woningen, waarvan *Grevius* spreekt; maar niet van woningen als b. v. uit den achterweg. Daar is het brandpunt van ziekte, en ontwikkelen zich het eerst besmettelijke ziekten, door toestanden die ongeoorloofd zijn. De onwetenden beseffen niet, dat het zoo nuttig is om licht, lucht en ruimte te hebben. Men zal verbaasd staan als men kennis neemt van den toestand dier woningen. — Het spreekt van zelve, dat er slechts een bepaalden werkkring voor de gezondheids-comm. mogt worden aangewezen, omdat we toch eene wet op de gezondheids-politie wachten; die wet kan niet lang uitblijven, want de aandrang daartoe gaat alle grenzen te buiten. Die wet zal echter niet veel kunnen uitrigten, wanneer er geene algemeene gezondheids-comm. zou benoemd worden, die al de bijzondere commissiën der gemeenten met één streven bezielt. We hebben gezien, zegt Spr., dat naar aanleiding van het voorstel van Rotterdam en Utrecht er reeds door een lid van de Staten-Gen. een voorstel is gedaan, om in eene groote behoefte te voorzien. Dat voorstel is gebrekkig. Spr. zou wenschen dat het niet werd aangenomen; maar het toont toch leven, en wekt destemeer de verpligting bij het ministerie op, om ook iets te doen. Wenschelijk wordt het volgens Spr., om dien tijd af te wachten, vóór men in gemeenten alles organisere. Doch voorshands toch niet stil te zitten, en in elke gemeente iets daar te stellen; doch wat zal dat dan wezen? Alles wat betrekking heeft op de plaats zelve. Alleen is daarom in het voorstel gesproken over de ongezonde woningen, en hierbij meent Spr. dat men thans ook mag blijven staan, en niets meer aan die gezondheids-comm. moet opdragen. Die Comm. zal dan wel voorstellen doen. Spr. heeft den naam van gezondheids-comm. opzettelijk gekozen, omdat die Comm. dan wel zelve zal begrijpen naar haren naam werkzaam te moeten zijn.

Hij wenscht haar een bepaald mandaat te geven om eerst de huizen te onderzoeken, als zijnde eene zaak van groot gewigt. Die Comm. zal ongetwijfeld reeds dadelijk iets kunnen uitrigten. Echter men vorme zich geen te groot denkbeeld van den spoed, waarmede zij hierin heil stichten zal. Om Utrecht gezond te maken, daarvoor zijn eeuwen noodig. Wanneer men nu in staat was om al het onreine op eenmaal op te ruimen, dan zou men toch welligt twee à drie eeuwen noodig hebben, om de bronnen van ongezondheid uit den grond weg te nemen. — Wat het getal leden betreft dier Comm., Spr. heeft een getal aangegeven; doch dat hangt af van de leden van den Raad, wat zij van die Comm. willen. Wanneer zij den toestand der stad zal opnemen, dan komt zij voorzeker niet op het terrein van de plaats. Comm. van Geneesk. Toevoorzigt, dan behoudt zij hare volkomene vrijheid om te handelen. Dat die Comm. niet uit raadsleden zal moeten bestaan, is reeds duidelijk door den Voorz. gezegd; het moeten menschen zijn, die den tijd hebben om alles op te sporen wat voor het doel van gewigt is. Alle bijzonderheden zullen moeten worden opgenomen, en wekelijks zal men moeten arbeiden. Het getal leden dier Comm. door den voorsteller opgegeven, acht hij groot genoeg; de een zal kunnen opsporen, de andere raadgeven.

De vraag of eene gezondheids-comm. zal worden ingesteld, wordt thans in omvraag gebragt en met 21 tegen 1 stem aangenomen. Tegen de heer *Nahuijs*.

Aangezien geen bepaald voorstel is gedaan om nog nader te worden ingelicht omtrent den werkkring der Commissie, stelt de Voorzitter voor, afzonderlijk de vier punten te behandelen, waarin de voorsteller den werkkring heeft zamengevat.

Daarop ontstaat eene langdurige discussie, waarin door den heer *Ackersdijck* bijzonder wordt aangedrongen dat men den werkkring der commissie niet behoort te beperken, en vooral niet tot hetgeen eerst na langen tijd, welligt na eeuwen, zal werken; hem komt het gewigtigste voor wat het spoedigst verbetering kan aanbrengen, en wordt een amendement van den heer *Boer*, strekkende, om „eene Comm. te benoemen ten einde eene instructie op te maken, waarbij de werkzaamheden der te benoemen gezondheidscommissie en hare zamenstelling geregeld worden" met 12 tegen 11 stemmen verworpen.

Tengevolge van dit verwerpen, komen de vier punten, door den voorsteller geformuleerd, in behandeling.

Het *eerste* punt wordt, nadat twee amendement[en] van den heer *Ackersdijck* zijn aangenomen, ald[us] vastgesteld: „1o. De Comm. zal belast zijn: *a.* m[et] een in bijzonderheden afdalend onderzoek van datgene, hetwelk in deze stad voor de gezondhe[id] der bewoners ongunstig is; *b.* met de aanwijzing [en] beschrijving van al datgene, wat uit het genoem[d] oogpunt aan geen twijfel onderhevig is; *c.* met aanwijzing der middelen om al dat schadelijke verwijderen."

Het *tweede* en *derde* punt luiden als volgt: „ Die Comm. zamen te stellen uit twee regtsgeleerde[n,] twee geneeskundigen, twee natuurkundigen, tw[ee] scheikundigen, twee bouwkundigen en daarin tw[ee] raadsleden te doen plaats nemen, opdat de zorg vo[or] de gezondheid der burgers een voortdurend onde[r]werp zij en blijve van de overwegingen van d[en] sted. Raad, daarin die zorg leve en telkens sprake kome. 3o. Aan die Comm. toe te kenn[en] eene zekere som, voor de uitgaven van hare verg[a]deringen gevorderd, voorts voor het doen verva[ar]digen van teekeningen en plans van het bestaan[de] en hetgeen door haar in de toekomst gewensc[ht] wordt, en ter bezoldiging van eenen door haar a[an] te nemen secretaris of adjunct."

Op voorstel van den heer *Calkoen* en van d[en] *Voorzitter* wordt besloten deze beide punten in adv[ies] te houden en inmiddels te onderwerpen aan [het] onderzoek eener Comm. speciaal met last om [te] overwegen of, en zoo ja, welke reglementaire bep[a]lingen aangaande de wijze van benoeming en zame[n]stelling en de aftreding der Gezondheidscommis[sie] behooren gemaakt te worden.

Tot leden dezer Comm. van onderzoek word[en] benoemd de heeren *Calkoen*, *Mulder* en *v. Itters[um].*

Het vierde punt, nadat het door den voorstel[ler] was gewijzigd, wordt aldus gesplitst en vastgestel[d:] „4o. Om zich voor te behouden, aan die Com[m.] al zulke vragen voor te leggen, of haar zulke b[e]moeijingen op te dragen, als in het algemeen bela[ng] door den Raad best zullen worden geoordeeld. 5[o.] Aan die Comm. den naam te geven van *Gezondhei[ds]commissie der stad Utrecht.*

De verdere behandeling van het voorstel wo[rdt] daarna uitgesteld tot nadat de Comm. van ond[er]zoek zal hebben gerapporteerd.

Hierop wordt overgegaan tot de benoeming d[er] vaste Commissie tot herziening der strafverordeni[n]gen. De heeren *Ackersdijck*, *van den Heuvel*, [v.] *Asch v. Wijck*, *Voorduin* en *Boer* worden her[be]noemd, terwijl eene plaats, in de Commissie op[en]gevallen, wordt vervuld door de benoeming v[an] den heer *de Vos.*

De *Voorzitter* stelt aan de orde van behandel[ing] voor de eerstvolgende vergadering de rapporten d[er] Comm. in zake de verdeeling der wijken in buur[ten] en de benoeming van gemeente-ambtenaren en b[e]dienden en ook de voordragt van Burg. en Wet[h.] tot éénjarige verlenging van de huur der perceelen [op] het bolwerk Lepelenbnrg.

De *Voorzitter* deelt mede, dat het uitbreken d[er] heerschende ziekte onderscheidene maatregelen he[eft] gevorderd, waaraan natuurlijk vele kosten verbon[den] zijn, en stelt voor dat de Raad het collegie v[an] Burg. en Weths. zal magtigen tot het doen van zoodanige uitgaven als door hen, in overleg met commissie, die ter zake der cholera is benoemd, n[oodza]tig en noodig geoordeeld worden. Dienovereen[]komstig wordt besloten.

Nadat de heer *v. Ittersum* de aandacht heeft [ge]vestigd op de vele bedelaars, die men tegenwoor[dig] in de stad ontmoet, en door den *Voorzitter* was [ge]antwoord, dat de schuld daarvan gedeeltelijk [bij] de ingezetenen zelve ligt, die door het voortdur[end] uitreiken van giften de bedelarij bevorderen, [sluit] men de vergadering.

Utrecht, bij L. E. BOSCH en Comp.